

Sygn. akt III CSK 54/10

POSTANOWIENIE

Dnia 12 maja 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Marian Kocon (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Mirosław Bączyk

SSN Dariusz Dończyk

w sprawie z powództwa E. S. reprezentowanej przez kuratora Z. S.
przeciwko J. K. i Z. K.
o ustalenie nieważności umowy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 12 maja 2011 r.,
skargi kasacyjnej strony powodowej
od postanowienia Sądu Apelacyjnego
z dnia 15 września 2009 r.,

**uchyla zaskarżone postanowienie i sprawę przekazuje Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny postanowieniem z dnia 15 września 2009 r. uchylił wyrok Sądu Okręgowego z dnia 30 marca 2009 r., i odrzucił pozew E. S., reprezentowanej przez kuratora w osobie Z. S., o ustalenie, że bliżej określona umowa sprzedaży nieruchomości jest nieważna. Stał na stanowisku, opartym na poglądzie dominującym w literaturze prawniczej, że skoro sąd opiekuńczy, ustanawiając kuratora dla ubezwłasnowolnionej częściowo powódki, nie przyznał kuratorowi uprawnień przewidzianych w art. 181 § 1 k.r.o., to nie jest on uprawniony do jej reprezentowania w niniejszym postępowaniu

Skarga kasacyjna powódki od postanowienia Sądu Apelacyjnego zawiera zarzut naruszenia art. 181 § 1 k.r.o., i zmierza do uchylenia tego orzeczenia oraz przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zagadnieniem, czy kurator osoby częściowo ubezwłasnowolnionej jest uprawniony do działania za nią w procesie w sprawach wynikłych z czynności prawnych przewidzianych w art. 17 k.c., w sytuacji, gdy sąd opiekuńczy nie przyznał mu uprawnień określonych w art. 181 § 1 k.r.o., zajmował się Sąd Najwyższy w orzeczeniach z 8.II.1970 r. (OSNCP 1971, nr 6, poz. 104) oraz z dnia 30.IX.1997 r. (OSNCP 1978, nr 11, poz. 204). W orzeczeniach tych Sąd Najwyższy zagadnienie to rozstrzygnął pozytywnie stwierdzając jednocześnie, że kurator tej osoby jest uprawniony do działania za nią w procesie, choćby postanowienie sądu opiekuńczego nie zawierało upoważnienia kuratora do reprezentowania osoby częściowo ubezwłasnowolnionej.

Orzeczenia powyższe zostały poddane krytyce w literaturze prawniczej, jednakże Sąd Najwyższy w obecnym składzie podziela zawarte w nich stanowisko i poniżej odwołuje się do motywów, które legły u jego podłoża.

Wykładnia art. 66 k.p.c. w związku z art. 65 § 2 k.p.c. prowadzi do wniosku, że zdolności procesowej nie posiada nie tylko osoba pozbawiona całkowicie zdolności do czynności prawnych, ale także osoba ograniczona w tej zdolności

w sprawach wynikających z czynności prawnych, których osoba ta nie mogłaby dokonywać samodzielnie. W tym więc zakresie osoba ta musi być reprezentowana przez swego przedstawiciela.

Niepodobna przyjąć, że w wypadku częściowego ubezwłasnowolnienia istnieje luka w prawie, polegająca na tym, że chociaż osoba częściowo ubezwłasnowolniona powinna być w pewnych sytuacjach reprezentowana przez swego przedstawiciela, osoby tego przedstawiciela brak. Przeciwnie, należy przyjąć, że w tym zakresie przedstawicielem ustawowym osoby częściowo ubezwłasnowolnionej jest jej kurator ustanowiony zgodnie z art. 16 § 2 k.c., i że nie jest mu w tym celu potrzebne szczególne upoważnienie sądu opiekuńczego. Przepis art. 181 § 1 k.r.o. przewidujący, że sąd opiekuńczy może upoważnić kuratora do reprezentowania osoby częściowo ubezwłasnowolnionej i do zarządzania jej majątkiem, oznacza tylko możliwość rozszerzenia uprawnień kuratora poza ramy przedstawicielstwa wynikającego z innych przepisów prawa, nie może zaś być interpretowany w tym sensie, że kurator, któremu sąd opiekuńczy nie przyznał uprawnień przewidzianych w art. 181 § 1 k.r.o., nie może być przedstawicielem osoby częściowo ubezwłasnowolnionej nawet w tym zakresie, który wynika z przepisów prawa cywilnego materialnego i formalnego.

Skoro Sąd Apelacyjny wyszedł z odmiennych założeń, zaskarżone postanowienie nie mogło się ostać. Z tych przyczyn, Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu.